RELAŢIA DINTRE STILUL DE ATAŞAMENT ŞI STILUL DE COMUNICARE LA ELEVI

Violeta SICORSCHI ,

studentă, anul III, Facultatea Psihologie, Ştiinţe ale Educaţiei, Sociologie şi Asistenţă Socială

CZU: 159.942.5 + 37.015.3 Email :violetasicorschi1@gmail.com

Introducere

Ataşamentul constituie fundamentul relaţiilor interumane, iar stilul de ataşament influenţează în mod direct calitatea interacţiunilor pe care le dezvoltăm cu persoanele semnificative din viaţa noastră. În acest context, identificarea şi înţelegerea stilurilor de ataşament la elevi prezintă o importanţă deosebită, întrucât acestea determină modul în care aceştia stabilesc relaţii, gestionează emoţiile şi reacţionează în diverse contexte sociale şi educaţionale. Totodată, comunicarea eficientă între actorii implicaţi în procesul educaţional — elevi, cadre didactice, colegi de clasă — reprezintă un factor esenţial pentru colaborare, integrare şi succesul procesului de învăţare. Prin urmare, explorarea relaţiei dintre stilul de ataşament şi stilul de comunicare la elevi contribuie la fundamentarea unor intervenţii educaţionale adecvate şi la crearea unui mediu şcolar echilibrat, favorabil dezvoltării socio-emoţionale a acestora.

Stilurile de ataşament şi stilurile de comunicare: aspecte teoretice

Stilul de ataşament exprimă diferenţele individuale referitoare la tendinţa de a căuta şi a primi suport emoţional din partea persoanelor semnificative, alături de presupunerile pe care individul le formulează în privinţa disponibilităţii şi receptivităţii figurii de ataşament la solicitările de sprijin şi alinare. Potrivit lui N. L. Collins şi S. J. Read [2], acest construct reflectă modul în care relaţiile timpurii cu figurile de îngrijire modelează reprezentările interne şi comportamentele relaţionale pe parcursul vieţii.

Teoria ataşamentului, elaborată de J. Bowlby şi aprofundată de M. Ainsworth, evidenţiază existenţa a trei tipuri fundamentale de ataşament:

- **ataşamentul securizant (sau sigur)**, caracterizat printr-un grad crescut de independenţă, autonomie emoţională şi încredere atât în sine, cât şi în ceilalţi;
- **ataşamentul anxios-ambivalent**, manifestat prin reacţii imprevizibile şi disproporţionate în faţa frustrărilor, tendinţă spre anxietate relaţională şi incoerenţă în manifestările comportamentale;
- **ataşamentul evitant**, specific persoanelor care evită implicarea emoţională, se retrag în situaţii dificile şi manifestă inflexibilitate în gestionarea conflictelor sau a relaţiilor cu ceilalţi [1, p. 78].

În paralel, stilul de comunicare reflectă maniera personală de a recepţiona, procesa şi transmite informaţii, modul în care individul oferă feedback, precum şi trăsă-

turile emoționale și atitudinale asociate procesului de interacțiune interpersonală. Psihologul S. Marcus propune o clasificare a stilurilor de comunicare în patru categorii distincte:

– **stilul asertiv**, prin exprimarea clară și respectuoasă a opiniilor și emoțiilor;
– **stilul non-asertiv**, definit de evitarea confruntărilor și lipsa exprimării directe;
– **stilul manipulator**, caracterizat prin comunicare indirectă și obținerea de avantaje personale;
– **stilul agresiv**, marcat de atitudini conflictuale și dominatoare.

Cercetarea de față a urmărit relația dintre stilurile de atașament și cele de comunicare la elevi. Literatura de specialitate sugerează că *atașamentul securizant* se asociază cu *stilul asertiv*, elevii manifestând echilibru emoțional, încredere și deschidere în exprimare. *Atașamentul anxios-ambivalent* corelează cu *stilurile non-asertiv și agresiv*, marcate de nesiguranță, teama de respingere și reacții oscilante. *Atașamentul evitant* se asociază frecvent cu *stilurile non-asertiv sau manipulator***,** elevii evitând exprimarea directă a emoțiilor, preferând retragerea sau controlul indirect asupra relațiilor.

Relația dintre stilul de atașament și stilul de comunicare la elevi: aspecte practice

Pentru a verifica asocierile teoretice dintre stilul de atașament și stilul de comunicare la elevi, am realizat o cercetare experimentală în cadrul Colegiului „Alexei Mateevici” din Chișinău, pe un eșantion de 30 de elevi, cu vârste între 16 și 17 ani, din anul I.

În cadrul cercetării a fost desfășurată etapa de constatare, utilizând metoda chestionării, prin aplicarea a două instrumente validate:

- *Chestionarulpentruidentificareastilului de atașament* (N. L. Collins și S. J. Read, 1990);
- *Chestionarul de diagnosticare a stilului de comunicare* (S. Marcus, 1997).

Pentru analiza relațiilor dintre variabilele cercetate și validarea statistică a rezultatelor a fost utilizat *testul Pearson Chi-pătrat*, adecvat pentru examinarea corelațiilor dintre variabile categorice.

Rezultatele obținute în urma aplicării *Chestionarului pentru identificarea stilului de atașament (N. L. Collins și S. J. Read, 1990)* denotă următoarele rezultate:

– 43% dintre elevi au stil anxios-ambivalent, cu reacții imprevizibile, anxietate relațională și manifestări agresive;
– 30% prezintă stil securizant, caracterizat prin independență, echilibru emoțional și încredere;
– 27% manifestă stil evitant, cu dificultăți în exprimarea emoțiilor și tendință de evitare a confruntărilor.

Rezultatele obținute în urma aplicării *Chestionarului de diagnosticare a stilului de comunicare (S. Marcus, 1997)* arată că:

– 43% comunică asertiv, exprimându-și direct și echilibrat opiniile;
– 40% au un stil non-asertiv, evitând exprimarea directă și confruntările;

– 10% comunică manipulator, utilizând indirect comunicarea pentru beneficii personale;
– 7% adoptă un stil agresiv, dominator și conflictual.

Verificarea statistică, prin *testul Pearson Chi-pătrat* (prag de semnificație 0,05), a indicat o valoare de 0,021, confirmând existența unei corelații semnificative între cele două variabile. Rezultatele demonstrează că stilul de atașament influențează tipul de comunicare al elevilor, diferențele dintre acestea reflectându-se în modul lor de exprimare și relaționare socială.

Concluzii

Cercetarea realizată a evidențiat că stilul de atașament constituie un factor determinant al stilului de comunicare la elevi, influențând modul în care aceștia stabilesc relații, exprimă emoții și gestionează conflictele în mediul școlar. Majoritatea elevilor au prezentat stiluri de atașament anxios-ambivalent și securizant, iar cele mai frecvente stiluri de comunicare identificate au fost asertiv și non-asertiv.

Rezultatele confirmă ipoteza conform căreia elevii cu stil de atașament securizant manifestă predominant un stil de comunicare asertiv, caracterizat prin echilibru emoțional și deschidere relațională, în timp ce elevii cu stil de atașament anxios-ambivalent sau evitant manifestă tendințe de comunicare non-asertivă, agresivă sau manipulativă, în funcție de context și de gradul de încredere în relațiile interpersonale.

Aceste constatări subliniază importanța identificării stilurilor de atașament și comunicare în rândul elevilor, pentru a fundamenta intervenții psihopedagogice adecvate, care să sprijine dezvoltarea abilităților de comunicare eficientă și a unui climat relațional echilibrat în școală.

Referințe:

1. AINSWORTH, M. *Patternsof Attachment: A psychological study of the strange situation.* Hillsdale/Lawrence Erlbaum, 1978.
2. Bowlby J. Crearea şi ruperea legăturilor afective. Bucureşti: Trei, 2016. 256 p.
3. Marcus S. Empatie și personalitate, București: Atos, 1997, 192 p. ISBN 973-95877-7-1.
4. RHOLES, W. S., SIMPSON, J. A. Attachment Theory: Basic Concepts and Contemporary Questions. In: *W. S. Rholes & J. A. Simpson (Eds.), Adult attachment: Theory, research, and clinical implications.* Guilford Publications, 2004. pp. 3–14.

Recomandat

***Nadejda BUTNARI**, dr., lect. univ.*